

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Maciej Pacuda

w sprawie ze skargi E.Z.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie VI ACa .../15,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 kwietnia 2017 r.,

**1. stwierdza przewlekłość postępowania przed Sądem
Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygnaturze VI ACa .../15,**

**2. zasądza na rzecz E.Z. od Skarbu Państwa - Prezesa Sądu
Apelacyjnego w [...] kwotę 2.000 (dwa tysiące) złotych tytułem
odszkodowania,**

**3. zasądza na rzecz E.Z. od Skarbu Państwa - Prezesa Sądu
Apelacyjnego w [...] kwotę 440 (czterysta czterdzieści) złotych
tytułem zwrotu kosztów postępowania,**

4. oddala skargę w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

E. Z. (skarżąca) wniosła skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w [...]. Skarżąca wniosła o stwierdzenie przewlekłości w tym postępowaniu, przyznanie od Skarbu Państwa na kwoty

10.000 zł, przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym apelacji skarżącej i apelacji P. Z. (pozwany) oraz zasądzenie od Skarbu Państwa zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skargi skarżąca podniosła, że pomimo upływu ponad roku od zarejestrowania sprawy do momentu wniesienia skargi na przewlekłość postępowania nie wyznaczono terminu rozprawy. Sprawa zaś dotyczy kwestii alimentów od współmałżonka, zasądzonych wyrokiem Sądu pierwszej instancji, które nie zostały objęte rygorem natychmiastowej wykonalności, w związku z czym pozwany ich nie płaci. Sprawa ma więc istotny wpływ na sytuację materialną skarżącej.

W odpowiedzi na skargę skarżącej Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł o jej oddalenie. W uzasadnieniu Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] stwierdził, że akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w [...] 17 grudnia 2015 r. Sprawa została zarejestrowana, następnie dokonano sprawdzenia apelacji pod względem braków formalnych i możliwości skierowania ich na termin, podjęte tym samym zostały czynności niezbędne do merytorycznego rozpoznania sprawy. W dniu 4 czerwca 2016 r. wydane zostało zarządzenie w przedmiocie sporządzenia transkrypcji dwóch protokołów rozpraw przed Sądem Okręgowym. Następnie akta sprawy zostały wypożyczone Sądowi Rejonowemu w P. Zwrócono je do Sądu Apelacyjnego 7 lipca 2016 r. Sąd Apelacyjny 23 listopada 2016 r., po wydaniu zarządzenia, zwrócił się do Sądu Okręgowego w [...] celem rozważenia przez ten Sąd możliwości sprostowania komparcji wyroku z urzędu. 30 stycznia 2017 r. wyznaczony został natomiast termin rozprawy na 16 marca 2017 r.

Bezsporne jest, że w okresie od 17 grudnia 2015 r. do 30 stycznia 2017 r. Sąd Apelacyjny nie wyznaczył terminu rozprawy, co jednak, w ocenie Prezesa Sądu Apelacyjnego, nie oznacza, że nie podjął on żadnych czynności. Mając na względzie obowiązki rozpoznania spraw według kolejności wpływu oraz fakt, iż z uwagi na rosnącą ilość spraw i małą liczbę sędziów orzekających w VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w [...] oczekuje się od 12 do 15 miesięcy na wyznaczenie terminu rozprawy, nie doszło do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy skarżącej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga okazała się zasadna.

W skardze z 12 stycznia 2017 r. wniesiono o stwierdzenie przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie VI ACa .../15. Przewlekłości postępowania skarżąca upatrywała w niewyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej do dnia wniesienia skargi, to jest przez przeszło 13 miesięcy (od 17 grudnia 2015 r. do 12 stycznia 2017 r., to jest od daty wpływu akt do Sądu drugiej instancji do daty sporządzenia skargi, wysłanej 27 stycznia 2017 r.).

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1259, ze zm., dalej jako ustawa) nie określa konkretnego bądź przeciętnego czasu oczekiwania na rozpoznanie sprawy. W judykaturze zasadniczo za przewlekłe uznaje się postępowanie, w którym w danej instancji nie wyznaczono rozprawy przez ponad 12 miesięcy (zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2013 r., III SPP 188/13, LEX nr 1448755). Jak wynika to z akt sprawy, przez okres 13 miesięcy nie wyznaczono terminu rozprawy. W okresie tym nie podejmowano także żadnych innych czynności, które blokowałyby wyznaczenie wspomnianego terminu, bądź które byłyby ukierunkowane na przygotowanie sprawy do merytorycznego rozpoznania.

Powołany w odpowiedzi na skargę jako okoliczność usprawiedliwiająca beczynność Sądu drugiej instancji w tym zakresie znaczny wpływ spraw (w 2015 r. kształtował się on na poziomie 5.638 spraw w Wydziale VI, w tym ponad 2.000 apelacji i ponad 2.700 zażaleń, co skutkowało w 2016 r. pozostałością na poziomie 2.134 apelacji, przy wpływie nowych apelacji w 2016 r. na podobnym poziomie) oraz niewystarczająca obsada sędziów orzekających w sprawach cywilnych (w 2015 r. było 22 faktycznie orzekających sędziów na 27 etatów sędziowskich, dopiero w 2016 r. w Wydziale orzekało 26 sędziów, w tym tak zwani sędziowie funkcyjni) nie rzutują na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę, wynikającej z niewyznaczenia terminu rozprawy

apelacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121). Sąd Najwyższy docenia sprawność organizacyjną Sądu Apelacyjnego w [...] w rozpoznawaniu tak dużej liczby spraw, na jaką powołano się w odpowiedzi Prezesa Sądu (22 sędziów załatwiło w 2015 r. 6.797 spraw, co daje ponad 300 spraw na jednego sędziego rocznie). Jednakże, to na państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów odwoławczych (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120). W tych okolicznościach (ilość spraw, fluktuacja obsady sędziowskiej), stwierdzona przewlekłość postępowania w sprawie VI ACa .../15, polegająca na niewyznaczeniu terminu rozprawy przez okres 13 miesięcy od wpłynięcia akt sprawy do Sądu drugiej instancji, nie jest przewlekłością wynikającą z opieszałości w rozpoznawaniu tej i innych spraw wskutek zaniedbań Prezesa Sądu, Przewodniczącego Wydziału, czy sędziego referenta, lecz jest rezultatem nieudolności organów władzy wykonawczej i ustawodawczej w zapewnieniu władzy sądowniczej odpowiednich warunków kadrowych, biurowych i proceduralnych, by możliwe było szybkie i rzetelne rozpoznanie takiej liczby spraw, jakie wpływają – w tym konkretnym przypadku – do Sądu Apelacyjnego w [...].

Stwierdzając przewlekłość postępowania przed Sądem drugiej instancji, Sąd Najwyższy zobowiązany był rozstrzygnąć o żądaniu skarżącej zasądzenia na jej rzecz kwoty 10.000 zł tytułem odszkodowania za stwierdzoną przewlekłość. Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania służy bowiem także zadośćuczynieniu za krzywdę odniesioną wskutek przewlekłości postępowania (postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13, LEX nr 1555679; z 21 czerwca 2013 r., III SPP 103/13, LEX nr 1555663; z 7 stycznia 2013 r., III SPP 102/12, LEX nr 1618874). Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy, uwzględniając skargę sąd może, na żądanie skarżącego, przyznać od Skarbu Państwa odpowiednią sumę pieniężną w wysokości nieprzekraczającej 20.000 zł. Przepis ten stanowi o „możliwości przyznania odpowiedniej sumy pieniężnej”, a więc pozostawia sądowi orzekającemu swobodę w uznaniu, czy w ogóle suma ta powinna być przyznana i w jakiej wysokości. Suma, o której mowa w tym przepisie nie jest odszkodowaniem za poniesione straty i utracone korzyści, ani zadośćuczynieniem pieniężnym za

doznaną krzywdę w rozumieniu art. 445 k.c. Przyznanie „odpowiedniej sumy pieniężnej” na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy pełni rolę sankcji dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości. Skarżącemu powinno zaś zapewnić rekompensatę z tytułu swoistej „krzywdy moralnej”, jakiej doznał w wyniku opieszałości sądu (uchwała Sądu Najwyższego z 16 listopada 2004 r., III SPP 42/04, OSNP 2005 nr 5, poz. 71). W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy uznał, że kwota 2.000 zł stanowi rekompensatę adekwatną do rozmiarów doznaney przez skarżącą szkody niematerialnej, będącej konsekwencją zaistniałej zwłoki w rozpoznaniu jej sprawy przez Sąd Apelacyjny w [...] i przyznając skarżącej tę kwotę pieniężną, oddalił żądanie skargi w pozostałej części. Termin rozprawy został bowiem wyznaczony jeszcze w styczniu 2017 r. Rzutowało to na rozmiar moralnej krzywdy skarżącej.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

kc